

Щомъ изгърмѣли първитѣ пушки Зах. Стояновъ, като подплашена сърна, се мѣтналъ отъ „дьяволското мостче“ въ бурния потокъ на рѣка Свинарка. Рѣководень отъ инстинкта на *самосъхранението* той майсторски испълзялъ отъ капана на бай Вѣлю *Мечката*. Спасенъ отъ коршумитѣ на помашкитѣ шешенета и отъ ятагана на рунтово-гърдистия пехливанинъ, той самъ-саменичекъ тръгналъ изъ Тетевенския балканъ да търси спасение на живота си. Окжсанъ, опърпанъ, гладень, босъ, изнемощѣлъ, петъ дни наредъ се скиталъ той изъ Тетевенския балканъ и най-сѣтнѣ българетѣ отъ село Грънчаре го хванали и го прѣдали въ рѣцетѣ на баши-бозуцитѣ! . . .

Страницитѣ 314 — 389 сж посвѣтени на лутанието му изъ балкана, на арестуването му отъ Грънчарци и откарването му отъ село Грънчарево въ Гроянската тъмница. Прѣдмѣтнитѣ страници не се критикуватъ: тѣ сж литературенъ „рахатъ-локумъ“, тѣ стоятъ по-високо отъ всѣка критика; тѣ само се четатъ, а не се и критекуватъ . . . Така живо и весело може да ни разказва за балкана и неговитѣ *питомни* и *диви обитатели* само човѣкъ, който е растрналъ и порастналъ въ дебритѣ на Стара-Планина — който разбира отъ езика на балкана — който е пасялъ до 15 годишната си възраст козитѣ по Котленския балканъ и въ качеството си на *козарь* научилъ езика на козитѣ, козаритѣ и езика на балканското поднебие. . . Повтаряме: прѣдмѣтнитѣ (314 — 389) страници сж лигературенъ „рахатъ-локумъ“: като ги зачетешъ, доклѣ не ги свършишъ неможешъ се откъсна отъ тѣхъ—тѣ сж ливада, покрита съ ягоди: колкото берешъ, толкозъ повече не ти се ще да се свършатъ. . . .

VI.

До тукъ разгледахме по части II томъ отъ „запискитѣ“ на *З. Стояновъ*, и допълнихме непълнитѣ имъ страници; остава ни сега да суммираме *частнитѣ* впечатления въ едно *общо* — да направимъ нужното *обобщение*.

Отъ прѣдисловието на II томъ се вижда, че Зах. Стояновъ е понарастналъ и позаякналъ въ разбира-